

Związek Rzemiosła Polskiego

ul.Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +22 5044 397, tel/fax 5044 230 e-mail oswiata@zrp.pl www.zrp.pl

NO-III –MW/2/8 /11

Warszawa, 18 października 2011 r.

Pani Katarzyna Hall Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister

Związek Rzemiosła Polskiego w nawiązaniu do pisma znak:NO-III-MW/2/6/11 (w dniu dzisiejszym złożone w kancelarii Ministerstwa Edukacji Narodowej) dotyczącego zaopiniowania pakietu projektów rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej, stanowiących wykonanie delegacji zawartych w znowelizowanej ustawie o systemie oświaty (pismo MEN z dnia 19 września br. znak:DKZU-DI-0211-46/2011) - przekazuje opinię do **projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych**

Projekt zmiany dotyczy jednego rozdziału, zmienianego rozporządzenia Ministra Edukacji - tj. w części dotyczącej trybu i zasad organizacji i przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe może odbyć się w szkole, placówce lub u pracodawcy. Zakłada się, że egzamin będzie przeprowadzany przez cały rok w terminach ustalanych przez dyrektora OKE w porozumieniu z dyrektorem CKE. Ogłoszenie terminów na cztery miesiące przed ustaloną datą egzaminu.

Część pisemna egzaminu zawodowego przeprowadzana elektronicznie lub na arkuszach i część praktyczna - po uzyskaniu upoważnienia - może być przeprowadzana w szkole, placówce lub u pracodawcy. Przyjmuje się zasadę, że do części praktycznej egzaminu zawodowego uczeń może przystąpić w szkole, placówce lub u pracodawcy, gdzie odbywa praktyczną naukę zawodu. Egzamin zawodowy od strony organizacyjnej w głównej mierze ulokowany jest w szkole, placówce lub u pracodawcy tj. w ośrodkach egzaminacyjnych.

Obecnie ponad 90 tysięcy uczniów zasadniczych szkół zawodowych zajęcia praktyczne ma zorganizowane poza szkołą tj. u rzemieślników na podstawie umów o pracę w celu przygotowania zawodowego. Niezbędne są zatem zapisy, w przedmiotowym rozporządzeniu, mówiące o tym, że ta grupa młodzieży naukę zawodu kończy egzaminem czeladniczym przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej. Pracodawcy przyjmują młodzież na naukę zawodu i zgodnie z ustawą kodeks pracy podpisują z młodocianym i jego prawnymi opiekunami umowę o pracę, która określa formę kształcenia teoretycznego np. w ZSZ i rodzaj egzaminu, jakim kończy się ta nauka zawodu tj. egzaminem czeladniczym. Brak jednoznacznego zapisu odnośnie tej kwestii - w przedmiotowym rozporządzeniu - będzie utrzymywał dotychczasowy bałagan w sposobie interpretowania tego przepisu, zwłaszcza przez dyrektorów szkół. W ocenie środowiska jest to niezbędne,

zarówno dla poszanowania prawa, które ustala zasadę, iż naukę zawodu zorganizowaną u pracodawcy rzemieślnika, kończy egzamin czeladniczy przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej, jak też uznanie wyboru uczącego się zawodu, co do rodzaju dokumentu, jaki chce uzyskać na zakończenie nauki zawodu i interesów pracodawców.

Związek Rzemiosła wyrażając wolę środowiska pracodawców rzemieślników szkolących uczniów - dopomina się o uporządkowanie tej sprawy, aby uniknąć niepotrzebnych i szkodliwych przypadków naruszenia prawa, które z oczywistych względów wywołują zamieszanie i niepokój społeczny.

W nawiązaniu do tej kwestii oraz odnosząc się do innych Związek Rzemiosła przedstawia następujące wnioski i opinie:

1. **Par.113. pkt.4** W ramach obowiązku przekazywania wykazu młodocianych pracowników zdających egzamin zawodowy należy uwzględnić młodocianych pracowników, którzy przygotowanie zawodowe odbywają u rzemieślników. Naukę zawodu tych młodocianych - zgodnie z zawartą, na podstawie ustawy kodeks pracy, umową o pracę - kończy egzamin czeladniczy, składany przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej. W tej kwestii dyrektor ZSZ ma pełną orientację do jakiego egzaminu przygotowuje się w procesie nauki zawodu młodociany pracownik będący jednocześnie uczniem ZSZ, bowiem taki zapis znajduje się w kopii umowy o pracę, którą uczeń składa w szkole przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych w pierwszym roku nauki. Należy podkreślić, że jest to umowa zawarta pomiędzy pracodawcą, a uczniem. Tak więc nie ma uzasadnienia, aby ci pracodawcy dokonywali zbędnych zgłoszeń. Izby rzemieślnicze zostały włączone do systemu informacji oświatowej, gdzie będą przekazywane informacje na temat wyników egzaminów czeladniczych młodocianych, którzy dokształcanie teoretyczne realizowali w ZSZ.
2. **Par.115, pkt.2** Co to znaczy, że młodociani pracownicy odbywający przygotowanie zawodowe zgodnie z przepisami w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania, zdają egzamin zawodowy, jako egzamin eksternistyczny? Konstytucja gwarantuje w okresie do 18 roku życia prawo do bezpłatnej nauki. Prawo zaś umożliwia realizację obowiązku nauki do 18 roku życia w różnych formach tj. m.in. w szkole, poprzez odbywanie przygotowania zawodowego u pracodawcy, czy też w nowej formie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Uczestnicy kwalifikacyjnych kursów zawodowych, pozostając w okresie obowiązku szkolnego nie muszą ponosić opłat za egzamin zawodowy. Projekt rozporządzenia o egzaminach eksternistycznych nie wyłącza zaś młodocianych pracowników z obowiązku wniesienia opłat za egzamin eksternistyczny. Niezrozumiałe jest zatem dlaczego tworzy się ewidentną nierówność wobec młodzieży, która uczęszcza do szkoły i młodzieży, która obowiązek szkolny realizuje w formie przygotowania zawodowego.
3. **Par.118, pkt.3** Projekt zakłada, że przewodniczący zespołu nadzorującego i jego egzaminatorzy powinni odbyć szkolenie w zakresie organizacji pisemnej części egzaminu zawodowego, organizowane przez OKE. Czy to oznacza, że

osoby te nie muszą być egzaminatorami wpisanymi do ewidencji prowadzonej przez OKE?

4. **Par.120, pkt.3 i 6** Dlaczego w składzie zespołu nadzorującego powołanego w szkole przewiduje się wyłącznie nauczycieli, a u pracodawcy wyłącznie pracodawców? Dlaczego ze składu zespołu nadzorującego nie wyłącza się pracodawców, którzy prowadzili zajęcia praktyczne z uczniami lub młodocianymi pracownikami?
5. **Par.123, pkt.4** Zapis nie jest spójny z par.122.pkt.1. Czy chodzi o ograniczenie możliwości opuszczania przez zdającego stanowiska komputerowego, czy też opuszczenia stanowiska egzaminacyjnego, przy którym zdawana jest część pisemna egzaminu zawodowego?
6. **Par.132,pkt.4** Wątpliwości budzi wymiar czasu przeznaczanego na wykonanie części praktycznej egzaminu zawodowego. W sferze zawodów usługowych i wytwórczych są takie, które wymagają zdecydowanie dłuższego czasu, aby sprawdzić czy zdający opanował praktyczne umiejętności w wybranym zawodzie. Są zawody, których wykonanie zadania zawodowego łączy się z procesami technologicznymi wymagającymi czasu np. stolarz, murarz-tylnik, glazurnik. Biorąc pod uwagę, że egzamin zawodowy otwiera się na osoby, które w inny sposób niż poprzez naukę w szkole, nabyły umiejętności w zakresie wybranego zawodu utrzymanie tej normy czasowej wzbudza poważne wątpliwości, bowiem w ocenie pracodawców jest to czas niewystarczający, na weryfikację deklarowanych przez zdającego umiejętności.

W kwestii podziału zawodu na kwalifikacje i przeprowadzanie egzaminów w trakcie trwania nauki zawodu Związek Rzemiosła Polskiego już wcześniej przekazał do resortu edukacji opinię środowiska rzemieślniczego i opinia ta, nie zmienia się. Uważamy, że słuszną jest idea prowadzenia egzaminów w wyodrębnionych kwalifikacjach, ale nie na etapie początkowego kształcenia zawodowego. Ta formuła powinna być przewidziana w systemie kształcenia ustawicznego, kiedy absolwent szkoły zawodowej wychodzi na rynek pracy i wówczas bazując na uzyskanej wiedzy i umiejętnościach w konkretnym zawodzie poszukuje zatrudnienia i wraz z nabywanym doświadczeniem uzupełnia swoje kwalifikacje pod kątem aktualnych i przyszłych potrzeb. Jest to rozwiązanie także pod kątem nowej formy edukacyjnej, jaką są kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Przedstawiona w rozporządzeniu procedura pokazuje, że uczniowie uczący się zawodu, który składa się z dwóch lub trzech kwalifikacji - w miejsce jednego egzaminu zawodowego - będą zdawali dwa, albo trzy egzaminy. Jeden egzamin będzie w zawodach z tzw. „jednokwalifikacyjnych”. W procedurze egzaminu zawodowego nie tworzy się różnych rozwiązań na okoliczność zdawania egzaminu w zawodzie z jedną, dwoma czy trzema kwalifikacjami. Z oczywistych względów zwiększa to wysiłek uczącego się potrzebny na przygotowanie się do egzaminu, zwiększa koszty takich egzaminów oraz angażuje dodatkowy czas. Budzi też wątpliwość strona merytoryczna takiego podziału - dlaczego proces egzaminacyjny dla niektórych zawodów ma być dwu lub trzykrotnie dłuższy, choć okres nauki jest taki sam i na zakończenie uzyskuje się taki sam dokument?

Związek Rzemiosła stoi na stanowisku, iż niezbędne jest umożliwienie wyboru uczniowi; czy w drodze do uzyskania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, czy też świadectwa czeladniczego chce zdawać jeden egzamin na zakończenie nauki zawodu, czy też chce zdawać dwa albo trzy egzaminy na różnych etapach nauki zawodu z zakresu wyodrębnionych kwalifikacji. Problem jest także bardzo istotny w kontekście realizacji praktycznej nauki zawodu poza szkołą zawodową tj. na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. Można się spodziewać komplikacji na tle realizacji programu w szkole zawodowej i u pracodawców, co w efekcie może skutkować nasileniem procesu wycofywania się pracodawców ze szkolenia uczniów. To zaś zwłaszcza dla szkół zawodowych ulokowanych w małych aglomeracjach miejskich będzie oznaczało poważne kłopoty.

Według założeń resortu, modernizacja systemu kształcenia zawodowego miała przynieść poprawę jego jakości, odbudowania prestiżu szkoły zawodowej, większego zaangażowania pracodawców i ich organizacji do szkolenia zawodowego poprzez wykorzystanie ich potencjału. W ocenie środowiska proponowane zmiany wnoszą niewątpliwie pozytywne elementy jednakże, aby odpowiadały na oczekiwania pracodawców rzemieślników niezbędna jest analiza przedstawionego projektu pod kątem uwzględnienia przedstawionych uwag i opinii.

Szanowana Pani Minister

Przekazując powyższe pozwolę sobie powtórzyć konkluzję z listu, który przekazaliśmy Pani Minister, o którym mowa na wstępie.

Organizacja rzemiosła jest najstarszą, sieciową reprezentacją pracodawców, która zawsze zajmowała się kształceniem kadr dla potrzeb rynku i która posiada w tym zakresie ogromny dorobek i doświadczenia przekładające się na profesjonalne kadry zatrudnione w organizacji rzemiosła. Przedstawione opinie nie są zatem, rezultatem przemysleń jednego eksperta lecz sumą głosów profesjonalistów i pracodawców, które sformułowano z wielką troską o przyszłość edukacji zawodowej.

Jako Prezes Związku Rzemiosła Polskiego oraz V-ce Przewodniczący Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych zwracam się do Pani Minister o rozwałę i dokładne przeanalizowanie przedstawionego materiału po to, abyśmy mogli dyskutować o wzmacnianiu kształcenia zawodowego, a nie musieli w niedalekiej przyszłości dyskutować, jak reaktywować edukację zawodową w Polsce.

Z poważaniem
Prezes Związku Rzemiosła Polskiego
/ - /
Jerzy Bartnik